

Karácsony utáni 2. vasárnap

Jn 1,1-18

Jézus-himnusz

Kinek a fejében született meg a János-evangélium elején a Prologus néven szereplő himnusz? A kézenfekvő válasz lenne, hogy János evangélista fejében, aki az evangéliumot írta. Túl azon, hogy János kezünkben tartott evangéliumának a szerzői kérdése igen bonyolult probléma, ez a látszólag egyszerű válasz azért is nehezen elfogadható, mert miért kezdte volna az evangélista művét egy ilyen nehezen érthető himnusszal? Ha mégis ezt tette, akkor a könyv többi részét miért nem írta himnikus formában? Egyáltalán milyen műfajnak tekintjük ezt a tizennyolc verset? A kérdés nemcsak erre a szövegre vonatkozik, hanem az Újszövetség egyéb himnuszaira az evangéliumokban és az apostoli levelekben (például a Szeretethimnusz az 1Kor 13). Jézusról himnuszt találhatunk még a zsidó levélben (5,5-10), a filippi levélben (2,6-11) és a kolosszei levélben (1,15-20). Az utóbbiak jelzik, az őskeresztény himnuszköltészet közösségi és liturgikus eredetű. Azt a célt szolgálja, hogy a közösség a liturgia keretében Jézusról adott szempontból emlékezzék meg. Gondolatai távolabbról bekapcsolódnak a hellenista zsinagógaköltészet vonalába, amely mindig Isten műveit dicsőítette a világban és a történelemben.

Ezek alapján tehát könnyen elképzelhetőnek tarthatjuk, hogy János a saját közösségében található keresztény himnuszt használt fel arra, hogy evangéliuma elejére helyezze, azért, hogy a drámai prologusnak része legyen. Költői ritmikus lüktetése és a közösségben már ismertsége alkalmas volt arra, hogy ne a szinoptikus evangéliumok modorában adja elő Jézus földi születését, ne angyalokkal és más mennyei hírnökökkel figyelmeztessen a földi történet isteni üzenetére, hanem mindjárt az evangélium elején Jézus Krisztus isteni eredetének történetét adja elő.

Minden himnusz – és közöttük kiemelkedő helyen János prológusa – az őskeresztény egyház teológiai csúcsteljesítménye, amely Jézusról és az Isten műveiről felismert gondolatokat, esztétikailag csiszolt formában adja elő, és alkalmas arra, hogy a közösségben a liturgiát díszítő hitvallássá váljon. Ez volt a „térdeplő teológia” kezdete az ősegyházban: a teológiai eszme-futtatás Isten-dicsőítésbe tor-

collt, a himnusz kifejezően fogalmazza meg az ősegyház Istenről való beszédének és Jézus Krisztus értelmezésének esztétikai kereteit. Az ősegyház hívője nem saját gondolataival akarta meglepni a közösséget, hanem hite kifejezésének legszebb formáit tette közkinccsé a közösség számára. Nem logikai rendbe szedett bölcselkedő beszédet fogalmazott meg, melyet a hellenizmus korában minden piacon lehetett hallani, hanem olyat, amely az egyén és a közösség lelkét Istenhez emeli. Nem csupán az észhez, hanem a szívhez is szóltak ezek a szövegek. Az a belső kényszer hozta őket létre, amely rokon a próféták történelem filozófiájával, ugyanis a történelemből csak azokat az eseményeket emeli ki, amelyekben megmutatkozik az Isten.

Az Újszövetségben Isten népének azok a kiemelt szószólói, akik Jézus művét hozzá tudják kapcsolni ehhez a világ teremtésétől kezdődő kinyilatkoztatási folyamathoz. Vagyis az a közösség, amely elkülönült szociológiai társadalmi értelemben a zsinagóga által összegyűlt vallási csoporttól, versenyre kelt vele, és annak Isten dicsőítő művét akarta folytatni. János – aki lelkileg mélyebben kötődik a zsidósághoz, mint Máté vagy más szinoptikus, beleszámitva a hellenista írókat, Lukácsot is – az ószövetségi írások lelkét alkotó himnikus zsolnárokkal kel versenyre Jézus művének megfogalmazásában.

Isten bölcsességének művét fogalmazza meg, a megfeszített Krisztust, aki „a zsidóknak ugyan botrány, a pogányoknak meg balgaság” (1Kor 1,23). János művében, evangéliumában nem botrány, hanem az isteni dráma része. Ennek a drámának bevezetése, foglalta és összegzése, nyitánya az említett prolóógus, mely bennünket az élet és történelmünk sajátos szemléletére oktat. Az egyházat építő, Istent dicsőítő ősegyház tagjai e himnusszal iratkoztak be az egyház építőinek és a hit hőseinek iskolájába.

A tanúságot tevő Keresztelő János imája

Köszönöm, Uram, hogy kegyelmedből rólad teszek tanúságot.

Hittel megvallom, és hirdetem, hogy Jézus az Isten Fia. Ő az, aki elveszi a világ bűneit.

Köszönöm, hogy azt akartad, hogy megszülessek, és hogy szükségem van rá, Uram!

Hálás vagyok, hogy nekem is, mint minden embernek, küldetést adtál, amely hozzád köt egy életen át.

Boldoggá tesz, hogy küldetésemmel része vagyok szüntelen megváltói tevékenységednek.

Neked nincs múlt, sem jövő, csak állandó jelen.

Bűnbánatra szólító szavammal minden korban szolgálhatlak, mert az embernek minden időben szüksége van a megtérésre.

Hiszen a te szereteted is szüntelenül hívja az embert egy szebb, teljesebb életre, s Atyád boldog hajlékába. Amen.